



פרשת קדושים

נושא השבוע: אהבת ישראל

מה בפרשה

- **קדושים תהיו** – הפרשה פותחת בפניה לבני ישראל להיות קדושים כדי להתקרב למעלת קדושת האלוהים.
- **לקט צווים דתיים ומוסריים** – מעין "אני מאמין" דתי מוסרי של האדם מישראל בדומה לעשרת הדיברות. בפרשה זו נמצא חוקים גם מן התחום הפולחני וגם מן התחום המוסרי: מורא הורים, שמירת שבת, איסור עבודה זרה, זבח שלמים, מתנות עניים, יושר ביחסים שבין אדם לחברו, איסורי כלאיים, שפחה חרופה, איסור ערלה ומצוות נטע רבעי, איסורי חיקוי למנהגי עבודה זרה, קדושת השבת והמקדש, איסור אוב וידעוני והגנה על החלשים בחברה.

נושא השבוע

פרשת **קדושים** מיוחדת במינה בכל ספר ויקרא העוסק ברובו בכוהנים ובקורבנות. הפרק פותח בפניה לבני ישראל להיות **קדושים** כדי להתקרב למעלת קדושת האלוהים, לאחר מכן בא לקט של צווים **דתיים ומוסריים** שאחד מהם הוא נושא השבוע: "ואהבת לרעך כמוך" (הלי במילה "לרעך" משמעו "את רעך"). רבי עקיבא מציין כי זהו "כלל גדול בתורה", והלל הזקן ניסח אותו בדרך השלילה: "את השנוא עליך **לא תעשה** לרעך" (ראה מדרש).

משמעות המילה "**רעך**" אינה רק "חברך" אלא "**כל אדם**". האם באמת אפשר לאהוב כל אדם? זוהי דרישה הנראית מופרזת. פרשנים ניסו, לכן, להמעיט. יש שפירשו שמדובר רק באדם **טוב** אבל אם הוא רשע מותר לשנאו, ויש מי שפרש שהמילה "כמוך" אינה תיאור אופן העונה לשאלה איך לאהוב, אלא במה הוא "רעך"? בכך שהוא "**עברי**"-כמוך. הביטוי "**אני ה'**" המופיע בסוף הפסוק נועד לתת תוקף לצו, היות שכמו צווים אחרים בפרק אין לעובר עליו סנקציה אלא הוא נתון **למצפוננו** של אדם.

פרשנות

על הפסוק "ואהבת לרעך כמוך" אומר רבי עקיבא: "זה **כלל גדול בתורה**". למה התכוון רבי עקיבא כשאמר שזהו כלל גדול בתורה? **ספר החינוך** מסביר כי הרבה מצוות שבתורה **תלויות** בכלל זה, משום שהאהבה את חברו כנפשו לא יגנוב ממנו ולא ינאף את אשתו, ולא יונהו בממון ולא בדברים ולא ישיג גבולו ולא יזיק לו, ועוד ועוד.

לעומתו **המהר"ל** מסתכל על אמירה זו **כעיקרון** העומד בבסיס כל התורה, שכן כל אדם נברא **בצלם** אלוהים, ואם אדם מכבד אדם אחר – בכך הוא בעצם מכבד גם את האל.

נקודה לדין:

- בהתאם לתפישתו של ספר החינוך, באילו מצוות שאתם מכירים טמון לדעתכם העיקרון של "ואהבת לרעך כמוך" (האיסור לגנוב, לרצוח, להישבע לשקר – ולפגוע בחבר, ואפילו הדרישה לתשלום פיצוי אם פגעת ברכוש של חברך, או בגופו).





מ

ד

ר

ש

הלל ושמאי הם שני תנאים מחכמי המשנה שחיו בראשית המאה הראשונה לספירה. הם היו שתי הסמכויות ההלכתיות העיקריות בזמנם, ולכל אחד מהם הייתה גישה שונה: שמאי היה "**מחמיר**" בפסיקתו, ואילו הלל היה "**מקל**". הם הקימו דורות של תלמידים ("בית הלל" ו-"בית שמאי") ופעמים רבות חלקו ביניהם. לכל אחד מהם היתה **תפישה מחשבתית** שהובילה את פסיקותיו: שמאי מייצג את הדמות שפועלת **בדיוק לפי החוק**, והלל מייצג את הגמישות, את השינויים בחיים, ואת **הרגישות האנושית**.

המדרש מתחלק לשתי סיטואציות עיקריות:

סיטואציה 1: האיש בא לפני **שמאי**. הוא מבקש בקשה בלתי אפשרית – בתורה 613 מצוות והמון פרטי הלכה. אי-אפשר ללמוד אותה כשעומדים על רגל אחת. שמאי בטוח שהאיש לועג לו ומגרש אותו **בקוצר-רוח**.

סיטואציה 2: האיש בא לפני **הלל**. הלל הוא אדם ידוע בסבלנותו, ודבר ראשון הוא מנסה למצוא **היגיון** בבקשת האיש: כך הוא מגיע למסקנה שיש כלל אחד שעומד בבסיס כל התורה והוא **הכלל** שאסור לך לעשות לאחר מה שלא היית רוצה שיעשה לך. את זה ניתן ללמוד על **רגל אחת**.

מדוע חשוב ללמוד קודם את הכלל הזה? לפעמים החיים מובילים למצבים בהם לא ברור מה ראוי לעשות ומה לא. כאשר ישנו **כלל בסיסי** ברור, כל סיטואציה נבחנת בראש ובראשונה בהתאם אליו.

ניתן לתת **דוגמאות** מחיי בית הספר: מצב שבו ילד מצא משהו והוא **מתלבט** אם לחפש את הבעלים – לשאול בכיתה, או לקחת לעצמו, כי זה בלי סימני זיהוי. דבר ראשון עליו לחשוב: אם **אני** הייתי המאבד – מה הייתי **רוצה** שיעשה המוצא?

נקודה לדיון:

- ניתן להזמין את התלמידים לספר על מקרה בו יישמו כלל זה.



ה

פ

י

ר

השיר הנבחר "**אמר רבי עקיבא**" מבוסס על מילות המדרש. זו הזדמנות לשוחח עם התלמידים על דמותו של רבי עקיבא שהיוותה **סמל ומופת** במספר מישורים. הערך העיקרי בו בחרנו להתמקד השבוע הוא **אהבת הזולת**, ויש כמובן נושאים נוספים שניתן להרחיב בנוגע לדמותו. למשל ערך לימוד התורה שרבי עקיבא החשיב, והעובדה כי הוא החל את לימודי התורה בגיל מאוחר (גיל 40) והספיק להעמיד הרבה תלמידי חכמים.

